

УРЯД УНЭН

Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министруудэй Советэй орган

СОЁЛШОД—МАЛШАДТА

Хүдөө ажахы саашадан хурдан түргэнөөр хүгжөөх, тэр тоодо нийтэн адуу мал үсхээрлэх, ашаг шэмын эрд дээшлүүлэх тухай КПСС-эй ЦК-гай илолин Пленум онсо тодорхой заабари үгтэн байна.

Тимэ тула энэ эхилхэн малай үбэлжлгье эрхим хайнаар үнгэргэх гээш холхозой, совхоз бүхэнэй, хүдөөгэй амалшан бүхэнэй эгээл дайшал-хы зорилгон болохоно гадна, энэ соёлшод шангахан шалгалта барина гараха болоно. Хэрбээ үбэлжэн бүхэндэ, фермэ, гүүртэ, отара бүхэндэ амжал хүдэлмэрин үбэсые, социалис мурьсые даамай зохиодор эмхидх-бэл, малшадай культуруно-ажануудалай эрилтэнүүдые жэншэлгүй хайнаар хангабал, малай үбэлжлгье гансаые гаргагүй, тобир тарганаар үн-гэргэх арга бии. «Орлодоо наа, олгозохоо, оролдоогүй наа, хохидохоо» гэнэ хүдөөгэй эрад тон зүб хэлсэдэг.

АГУУ ОКТЯБРИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ТАБАН ЖЭЛЫЕ—НОЯБРИН 15 БОЛОТОР

«Партийн съездэ—ажалай бэлэг» гэһэн уриатайгаар ажаллажа байһан хүдэлмэришэд ажаллай ленинскэ вахтые үргэлжэ-лүүлжэ, социалис шэнэ уялга абана. Манай заводой коллективн съездын хүндэлэлэй социалис мурьсөө үүсхэһэн нарин сэмбын фабрикин, прибор бүтээгдэн за-водой хүдэлмэришэдэй жэншээгэр урдань абанан уялгала хаража үзөөд, шэнэ уялга абана.

Хүдэлмэришэд хэлэһэн үгэдөө хүрмөөр ажаллана. Табан жэ-лэй түгсэхэй энэ жэлэй түсбэ-ялала ургашатайгаар дүүргэ-дэжэ байхай. Юэ харын туршада 347 мянган түхэригэй продукци даабаринаа гадуур бүтээн гарга-даг, 178 мянган түхэригэй про-дукци наймаалагдаа.

Заводой 293 түрүүшүүл табан жэлэйгээ даабарине дүүргэдэ, ерэхэ жэлэй түсбөөр ажаллажа байна. Татьяна Дозорова, Иван Мирошников, Бадматар Цымы-лов, Николай Авдоничев, Вале-рий Шилов, Мария Фомина гэг-шэдэй даагд бригаданууд табан жэлэй даабари дүүргэһэн тухай-гаа мүн лэ элдхэһэн юм.

Абанан уялгала дүүргэхэ гэжэ оролдохотой хамта продукциин шанар хайжаруулаха асуудалда эхэ анхарал хандуулагдана. За-водто хэгдэдэг А03-315 түхэлэй

электродвигатель гүрэнэй эрхим шанарай тэмдэгтэ хүртэлхэн юм. Мүн А03-355 түхэлэй электродвигатель ВДНХ-гай түрүүшын шатын дипломоор шагнагдайхэй. Эрхим заргын продукци бүтэхэ гэжэ бүхи хүдэлмэришэд орол-доно. Заводой 15 эрхим хүдэлмэ-ришад продукция өөрүн тамгаар туршадаг болонхой. Электр-га-нууршан Михаил Мордовской, токарь Владимир Кириев, слес-арь Захар Балачук, Михаил Гаврилюк болон бусад олон тү-рүүшүүлэй бүтээһэн продукцин ходо эрхим хайн гэһэн сэгнэлтэ-дэ хүртэдэг юм.

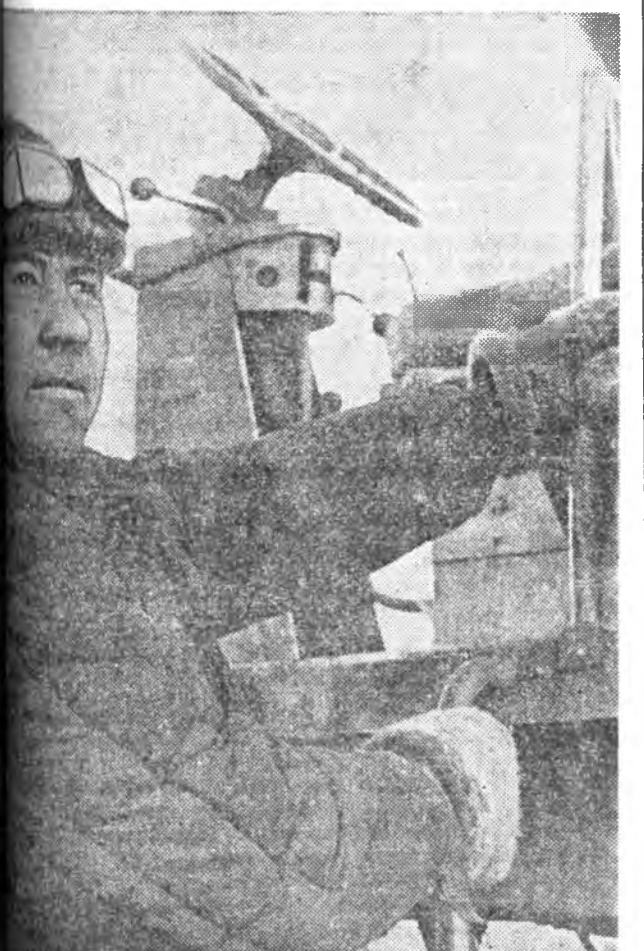
Хайн шанартай продукци бү-тэхэ гэжэ оролдохотой ашаар мүнөө бүхи заводто үйлдэбери-лэгдэдэг продукциин 90 про-центинь ямаршэ ажаллагатайга-аар техничкэ хиналтын та-нагта тушаагдаа. Мастер Ф. Г. Брянский даагд бүхи участок продукция өөрүн тамгатайгаар тушаадаг.

Найхан энэ шэнэ түхэлэй электродвигательнүүд турша-лажа эхилээ. Нефтяной промышлен-ностьда хэрэглэгдэхэ шэнэ түх-элэй электродвигатель түрү-шмүхэе манай заводто хэгдэжэ эхилхэн. Жэлэй дүүрэтэр тү-рүүшын 50 электродвигатель бүтээгдэхэ юм. Эдэ электрови-

гательнүүд мүнөөшэйхөө тех-нико-экономичкэ талаараа онсо илгатай. Мүн КС-3561 түхэлэй автокран нарижуулан хайжа-руулаха хүдэлмэри амжалтагай-гаар дүүргэдэг. Нимэ кранууд туршагдажа үзэгдөөд, хайдаа бү-тээгдэжэ эхилхэн. Шэнэ түх-элэй автокран экономичкэ горит-той алмалта заводто үгэхэ юм. Ажаллай гаргаша 76 нормэ-ча-саар хороогдоо, кран бүхэндэ 300 килограмм металл арьбалха арга олгодоо. Завод шэнэ авто-крануудые бүтээхэдээ, жэлдээ 20 мянган түхэригэй алмалта хэ-хэ юм.

«Электромашина» заводой кол-лективн съездын хүндэлэлэй аж-лалы вахтада жагсаад, абанан уялгала бодото дээрнэ дүүргэ-хые оролдоно. Табан жэлэй да-абарине ноябрийн 15 болотор дүүргэхэ эрилго урдаа табал, бултадаа эрилтэтай шангаар тэм-сэжэ байна.

Н. ДЕМИН,
заводой инженер.

Афанасьевич Степанов Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя коммунизма» түрүү механик заторнуудай нэгэн юм. Энэ нүхэр туршада хуряалын үедэ хамта дээрээ 400 шаху гектар хуряажа, 4000 гаран центнер орооно суглуулан хэһэн ажалай шанар ходоодоо хайн байдаг. ЗУРАГ А. Степанов.

С. ЦЫДЫПОВЭИ фото.

Манай монгол ханинар, дэтэ айлашаднай болыт!

ЦЕДЕНБАЛ түрүүтэй МНР-эй партино-правительственна делегаци Москва ербэ

ЦК-гай Нэгэдэхэ секретар Министруудэй Советэй Ю. Цеденбал түрүүтэйгээр ИТЭГ, СССР-эй партино-правительствалар албан хэрэгээр октябрын эрлэн Монголой Ара-адийн партино-правительствэе москвагайхид аха дүү талуунаар угтаба.

Зародом тээшэ ошонон тамгайнууд МНР-эй ба түрүүтэй тугуудаар шэмэглэг-дэй монгол ханинар, хүндэ-лэй болыт. «Совет ба мон-гол аха дүүтэй эбдэршэгүй гэнэ бхнхэжэ, халбаржа «Социализм байгуулаша» гэһэн арад мандаха болто-лолой арайды-революционно дүт мандаха болтогой» гэд-э халуундуу улаан бүд дээрэ

Монгол аналшадай олон тоо-лоон хүндэтэ айлашадта бэлэ-зародом дээрэ сугларба. Манай багшаа сэгсүүдые, мон-гол тухануудые баринхай бай-

МНР-эй партино-правительственна делегацин хүндэлэлдэ

МНРП-гай ЦК-гай Нэгэдэхэ секретар, МНР-эй Министруудэй Советэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал түрүүтэй МНР-эй партино-правительственна делегацин хүндэлэлдэ КПСС-эй Централна Комитет, СССР-эй Министруудэй Совет Кремлинэй Экз орлон со октяб-рийн 26-да үндын хоол, уулзалта өмхидхэбэ.

Нүхэд А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, М. А. Подгорный, Н. А. Суслев, А. Н. Шелепин, В. В. Гриш-шин, И. В. Капито-

Совет партино-правительственна делегаци Москвагаа бусажа ербэ

Нүхэд Ю. Цеденбал, Н. В. Подгорный совет сэрэгшэдэй жагсаалы ур-дуур абажа гараба.

Айлашад аналшадай түлөөлгшэд тээ-шэ ошонно. Москвагайхид монгол арайды түлөөлгшэдые халуун аяга ташалгаар амаршалба.

Айлашадые угтанан автомобильнууд мотоциклистүүдэй хүндэлэлэй үдэшлэг дордот шэглэн ошобэ.

(ТАСС).

МУРЫСӨӨНДЭ ЭРХИМЛЭНЭ

Манай Улаан-Удын нефтеба-зын коллектив республикындаа колхоз, совхозуудые, промышлен-наа предприятиянуудые шэнгэн түлшөөр хангаха гэһэн даабари-тай юм. Тэдэнэр энэ шухала да-абариа амжалтатайгаар дүүргэнэ. 1967 оной эхилхээ Эрхүүгэй об-ластин Жилинскэ нефтебазын коллективтай мурьсэхэ зуураа, ажаалда хайн үр дүн туйлагда-болло. Байгша оной нөхэ харын даабари 5,8 процентээр үзүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Мүн лэ ва-гон-цистернүүдхээ шэнгэн тү-лшэ саг соогоо эмүүлэн агад-гаг болоо. Тингэжэ эхэ арьбалал-та хэгдэнэ.

Байгша оной гурбадаху квар-талай үр дүнгөөр манай коллек-тив РСФСР-эй «Главнефтегаз» трестын Эрхүүгэй территориальна управленин дамжуулгыг Улаан-Удта хүртэбэ. Манай нефтебазын коллектив энэ туйлагдаха ур-машажа, Октябрийн 53-даху жэ-лэй өй шэнэ амжалтаар угтахаар зоригжонхой.

М. СУГУРИН,
Улаан-Удын нефтебазын ахалагша бүхгалтер.

АРАД ПРАВИТЕЛЬСТВАДА СОВЕТ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХЭХЭН МЭДҮҮЛГЭ

Манай шадар США-гай сэрэгэй самолдой хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай. Совет правительствэе делегацин хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай. Совет правительствэе делегацин хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай. Совет правительствэе делегацин хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай.

Манай шадар США-гай сэрэгэй самолдой хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай. Совет правительствэе делегацин хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай. Совет правительствэе делегацин хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай.

АРАД ПРАВИТЕЛЬСТВАДА СОВЕТ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХЭХЭН МЭДҮҮЛГЭ

Манай шадар США-гай сэрэгэй самолдой хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай. Совет правительствэе делегацин хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай. Совет правительствэе делегацин хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай.

Манай шадар США-гай сэрэгэй самолдой хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай. Совет правительствэе делегацин хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай. Совет правительствэе делегацин хилие энэ онойн дээрэ эбдэнхэй далай.

ДУҮРЭН ХҮСЭН СООНЬ

Хэрбээ вагон бүридэ хараал-дан хэмээ 100 килограмм үзүү ашабад, жэлэй даабаринаа гадуур оройноймай түмэр замаар 10 миллион тоно ашаар шэрэгдэхэ, 20 миллион түхэригэй олзо гүрэндэ оруулагдаха юм.

Энэжэни Зүүн-Сибирин тү-мэр замай Улаан-Удын отделе-нин хүдэлмэришэд хайн ойлго-дог. Тимэһээ түмэр замай стан-цинуудай коллективүүд вагонууд-та ашаа хэзэр тээхэ гэһэн зорил-готойгоор хүдэлнэ. Түмэр замай Загастайн станциин хүдэлмэри-шэд энэ талаар эхэ юмэ хэһэн байна. Эдэнэр нормоноон 400 килограмм эхэ ашаа тээгэд болоо.

БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ДЕПУТАДУДЫЕ ХУНГАНАЙ ДУНГУУД

Улаан-Удэ городской Октябрскэ районий № 36 Муханай комбинатай, Загарай аймагай № 67 Гор-хойно хунгуулин округуудад Буряадай АССР-эй Верховно Советтэ депутатуудые хунгалта 1970 оной октябрийн 25-да болобо.

Хунгуулин Округной комиссионуудай мэдээсэ-нэй ёһоор, № 36 Муханай комбинатай округой бү-ридхэлдэ абтанан бүхи хунгалшадай 99,8 процентинь, № 67 Загарай округой хунгалшад бултадаа хун-галта хабаалда.

№ 36 Муханай комбинатай хунгуулин округтоо хунгалтада хабаадагшад 99,9 процентинь, 67 Гор-хойно округтоо бүхи хунгалшад коммунистууд бо-лон партинобэш хүнүүдэй нэгэдэлэй хангалта дуугаа үгөө.

№ 36 Муханай комбинатай хунгуулин округ-хоо—нүхэр Шитников Юлий Васильевич, Лениный орденот Улаан-Удын мяха-консервын комбинатай директор, № 67 Горхойно округтоо—нүхэр Кор-бале Аркадий Иванович, «Забайкалец» комбинатай начальни Буряадай АССР-эй Верховно Советтэ депутатуудаар хунгалтаандаа тоолодоно, хунгуу-лин округной комиссионуудаар бүридхэлдэ абтаба.

Байндэрэй урда тээхи наймаан

Улаан-Удын дэлгүүр соо хүдөө ажахын продуктуудые худалдаха ярмаг октябрийн 28-наа нояб-рийн 5 хүрээр болохоно. Яармаг худалдаа гардог улад зондо мяха, үндээ, хартаабха, овош болон бу-саг эдэс хоолой зүйлүүдые эл-сэдэ худалдажа, хайндэрэй ур-даху наймаа дэлгэрүүлэхэ гэһэн зорилготой.

Яармаг амжалтатайгаар үн-гэрхэ ябадал хайн бэлдэхэлээ, колхоз, совхозуудай эдэхэй үүс-хэлхээ гол түлээ дуудыдаха баниа. Тимэһээ яармагта хэр зэрэг бэл-дэжэ, ямар наймаа асаршааа тү-хээржэ байна? Нимэ асуудал-тайгаар манай корреспондент хэ-дэн газар хонхондоо хоорэлдэбэ.

Нүхэр М. А. ЖАРКОВ, Яруу-нын аймгүеэжкомой түрүүлэг-шин орлогшо.

Аймагай колхоз, совхозуудай олонхын Улаан-Удын яармагта хабаадаха. Ямар ажахы хэды шэнээн мяха абаашаб гэжэ хү-сэд тодорхойлогдоод байна. Жэ-лээхэлхээ, «Дружба» колхоз, «Юбилейный» совхоз арба-арбан центнер, «Коммунизм», «Победа» колхозууд—найма-найман цент-нер үхэрэй, хониной мяха худал-даха. Мүн колхознигуудай, сов-хозуудай хүдэлмэришэдэй хубин зүгһөө бага бэшэ мяхан ярмагта орохо. Тинхэдэ аймагай эд хэрэг-лэшэдэй холбоон 15 тонно үхэ-рэй, ангай мяха наймаалхаар ха-раална. «Коммунизм» колхоз 800 таяа амидыгаар асаржа худалда-ха юм.

Нүхэр С. Т. ШЕЛДОВНИКОВ, Кабанскын совхозой ахалагша бүхгалтер.

Манай совхоз яармагта үндээ элбэгээр худалдаха зэрэгтэйбди. Энэндэ эртэнхээ бэлдэжэ, най-маанда гаргагдаха үндэгээ «Пти-цепром» трестын складта тушаан-хайбди. Гадна-арга боломжөө тооложо үзөөд, хоёр тонно үхэ-рэй мяха яармагта абаашаа хү-дэлдэха гэжэ шийдэхэбди.

Хартаабха, овош гэхэдэ, үрнэ хүрэнгөө, доторойгоо хэрэглэм-жэһээ үлүү гаранганине бултыенэ эд хэрэглэгшэдэй холбоной бэ-лээхэлхэй пунктуудта бүгдэһые тушаалан байнабди. Гансаһе эдэс хоолой элдэб зүйл бэшэ, мүн промышленна эд барсан яармаг дээрэ үргэнээр наймаалагдаха бэ-з гэжэ найдагдаа.

Нүхэр Б. Б. ЧИМИТОВ, Улаан-Удын «Алтан тархан» гэжэ гостиницын директор.

Хүдөөһөө яармагта наймаатай ерлэн колхоз, совхозуудай тү-лөөлгшэдые халуунаар угтан абаха гэһэн манай арюун уялга. Дулаан байраар хангаха гадна, хүдөө ажалшадай сүлөөтэй сагаа зохиодор үнгэргэхэ тухай наана-шаланбади. Уужам харуул тагата улаан булан нээгдэнхэй. Тэндэ телевизор тодохотой, шэнэ газетэ, журналууд дэлгээтэй, шатар, дам гэхэ мэтэ нааданай зүйлүүд бии.

Гостиницын столово, парин-максерса яармагай үедэ хүдөөһөө наймагай ерлэн тухуудые тү-рүүшын ээлхэндэ хангаха юм. Гостиницын дэргэдэ самолдуудта билет худалдаха касса хүдэлнэ.

ПАРТИНА ХРОНИКО

ХЭЖЭНГЭ, «КПСС-эй ХХIV сьездын хүндлэлдэ социалис мурьсоо үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ аймагай партина организацин бэлдүүлхэ зоригоннууд» гэһэн асуудал партин райкомой пленумдэ зүбшэжэбэ.

Пленум дээрэ табигдаһан асуудал зүбшэжэбэ, 12 хүн хабаадаа. Худанай совхозой наашишан Цицилова Дашиева үгэ абалса, Улахаа-Аралгайга фермын наашишан мал адуулагшадай мурьсоондэ эдэбхитэйгээр хабаадаха байһан тухай хэлэбэ.

Пленумэй хүндлэлдэ КПСС-эй обкомой партино-эмхидхэ-лэй хүдэлмэрин талгае даагшин орголго нухэр Б. Т. Аюров хабаадаба. Пленум зүбшэжэһэн асуудалаараа тогтоол баталан абалса.

А. БАИНОВ, КПСС-эй райкомой талгае даагша.

АХА. Лениной нэрэмжэтэ колхоздо комсомолой тосоото хүндлэһэн суглаан болобо. Тэрэнэй комсомолой организацин секретарь В. Хамаганов тосоото элдхэл зүбшэн хэлсэгдэһэн байһа.

Тус колхоз В. И. Лениной түрэнөөр 100 жэлэй ойн хүндлэлдэ дэлгэрһэн социалис мурьсоондэ эхэ амжалта туйлажа, ойн байрай хүндлэлтэй грамотаар шагнагдаһан байгаа. Энэ амжалта туйлаха хэрэгтөнэ нутагай комсомолшууд эхэ хүдэлмэри эмхидхэлэһэн байха юм.

Гэбэһе комсомолшуудай худдаа эмхидхэгдэжэ байһан хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии. Залуушууһыс политическэ хүралсалда үргэнөөр хабаадуулаха хэрэг багаар анхаргадана. Зарим хүнүүд хэсэлнүүдтэ сэг үргэлжэ хабааданагүй. Мүн залуу үетэнэй дунда лекци, элдхэлнүүд үсөөн хөгдөнэ гэжэ суглаанда үгэ хэлэгшэд тэмдэгдэбэ.

Хүдөөгэй комсомолшууд партинга ХХIV сьездыс ажалай амжалтаар угтахын түлөө социалис мурьсоондэ эдэбхитэйгээр хабаадаха тухайгаа суглаануудта дэлгэрэнгүгээр хэлсэжэ, тодорхой хэмжээнүүдэс хараалба.

В. ГАЛСАНОВ.

ПАРТИН РАЙКОМОЙ ГЭШҮҮН

— Самбу тухай асууна гүт? Тэрэһини хоншон нэрэсэ холдуур суурхууһан хүн юм. Энэ жэлдэһе эрхимээр хүдэлнэ.— гэжэ Ошнорборск тосхондо ажаһуудаг наһажаал эхэнэр Мидяг Цибинова хэлэбэ, тосхонийнгоо баруун хойто зүг тээшэ заажа: «Тэрэ тэрэ бүрэг хоншын бэлшэжэ ябана ёһотой. Ошоод уулзахадтай болохо» гэжэ хэлэбэ.

Нимэ хөөрөөдөнэй һүүлээр тимэһе хооло бинэ харагдажа ябанан бүрэг хонш тээшэ ошоо бэлдэби. Дүтэлжэ ерэхэлээрээ «Зүб даа. Самбу Найданович өөрөө хонидо адуулаха ябана» гэжэ сугтаа ябанан нухэри — Хорин аймагай «Шэнэ Уда» газетин редактор Ф. А. Хандархаев хэлэбэ.

Араха янзада набаршаг бэстэй аад, хурса нүдэтэй, шүрбэһэлэй гартай, ажалша янзын хүн. Юундэһебэ, Самбу Найданович яраһан хэбэртэй. Тимэһе уулзажа, мэндэшлэлтэһэнэйнгэ һүүлээр тэрэһэй ажал хүдэлмэриһеи хонирхободби.

— Улуу юуи байха даа. Хоншон бүхэнэй ажал адирхуул юм ааба. Энэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абаа һэмди,— гэжэ нухэр Сойжинов яраһан янзатайгаар хэлэбэ.

Өөр тухайгаа нимэ үсөөнөөр хэлэдэг хүнүүд байдаг. Тээд Самбу Найданович хөөржэ, зуугаалжа яданагүй хэбэртэй. Нүгэл мүнөндэ яраһа.

— Эхэ шухала хэрэг болоо гү? Та, тэбдэһэн хэбэртэйгэ?

— Зелёнобо саһаа һэмди. Хөөрхөдөө үдэрөө наратай байна. Мүнөөдөр тармаха ханаатайди. Нухэри хонидо адуулаха ерэхэ юм һэн.

Хөөрөлдөөр байтарнай хэдэн арбаад минута үнгэршэһэн байба.

Самбу Найданович хорин хоёр жэлэй саада тээ хоншон болоһон байгаа. Тэрэ гэнээр лэ энэ ажалдаа таһалгарлагүй хүдэлмэриһэ. Энэ үе соо эдаб янзын бэрхшэлнүүдэ дабаха, бүхэ хүсэ шадлаха, шадбаараа гаргаха сэг нэгэнтэ бэшэ тохёолдоһон байха. Хэды дахин үбэс тэжээлөөр дугагдажа, хонидо арай шаймь ондо оруулаха, үхэл гарагтайһыс байха сэг үзэгдэһэн байха. Эдэ бүгэдэс тэсгэмгүйгээр даважа, хонин ажалай бүхэ нүсөөнуудыс табан хургандаа адли тоб байса мэдэжэ болоо.

Үнгэрһэн энэ хорин хоёр жэлдэһе ажал хүдэлмэриһэн һанан, Самбу Найданович ингэжэ хөөржэ:

— Мал гэжэһэмэй харууһанай хүсөөр ажалдардаг юм даа. Илангаяа зунай дулаан сагта һайн бэлшээртай газарта адуулажа, һайса таргалуулаха хэрэгтэй. Тимэһе жэлдэһеи болобо, туршаһан хонидо тоһоһе шухалажа байгаа һаншин юмэ болохогүй. Мүн үбэлэй ангиһама хүйтэндэ, хабарай хагсуу халхитай үлэрүүлжэ үбэс тэжээлэс зүбөөр хубаарилаад, хонидо сэг соонь эдэлүүлжэ, үхэлха шухала. Дулаан үдэрнүүдэ игаабаритай газарта бэлшэхэдэ

һайн байдаг. Үбэс тэжээлэс өөрөө бэлдэхэ гэжэ эхэ удаа шанартай байна. Юуб гэхэдэ, нэгэдэхээр, тэрэнэйнгэ шанарыс мэдэхэш. Хөөрхөдөө, хээсэ, хаанахи үбэс, зелёнобо хонидо үгэхэсэ ойлогод байхаш. Ган гасууртай зунай болоо һаа, набаршада тэжээл бэлдэхэдэ гэжэ нүсөөһе үлүү сөнтэй гэжэ һанаһаба. Хаһа сагтан хонидо һайнаар бэлшэжэ таргалуулаад, тэдэнэ искуственна аргаар үрэгжүүлхэдэ һайн байдаг.

Тимэл даа, ажал худалмэриһеи оролдожо ажалладаг хүн лэ ингэжэ хөөрөжэ гэшэ. Тимэ ажалша бэрхэ хүнүүд заагагүй урагшатай, амжалтатай ябадаг, арад зонийнгоо дунда хүндэтэй болодог.

Самбу Найданович ажалша бэрхэ хоншон гэжэ суурханаар үншэй юм. Совхозийнгоо нэгэ отара хониде өөрингөө һананай нухэр Сымжидтэй оролдосотой һайнаар харууһанай а н г а ашаар һүүлэй хэдэн жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абана.

Багша Лениной түрэнөөр 100 жэлэй алдарт ойи жэлдэ коммунист Сойжинов бүри һайнаар хүдэлжэ гэжэ эхэ оролдогдо гаргаа. Тэрэ совхозийнгоо хонидо дунда дэлгэрһэн социалис мурьсоондэ эрхимэлжэ, харууһалдаг хонин бүриһөө хурьга абаад, гарза хоролтогуйгөөр томо болоһон байна. Хурьгадэс ахаһөөн һалгааха үеэс толгой бүриһеи шөгнүүр дунда эргээр 22 килограмм болоһон байгаа. Хамта дээрэ 81 центнер нэмэлтэ шөгнүүр абаха түсөбтэй байбал, тэрэнэ 13 центнерээр үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Хонидо нооһо хайшалалгыс уаад эон «ургаса хурьгал» гэжэ хөөрөлдөжэ зашталтай болоһон байна. Үнхөөрөөһе тимэл даа. Эмнэй хонидоһой бүхэ жэлэй хүдэлмэриһэн үр дүн харуулаха үе болоо ха юм. Тимэһе Самбу Найданович энэ хүдэлмэриһеи тон харуусалгатай дээрэ тоолодо, эргэнһе эхилжэ һайнаар

бэлдэдэг, нооһонийн шанар муудуулахагын түлөө оролдодог юм. Энэ жэлдэ хонин бүриһөө 2,8 килограмм «саган алта» хурьга социалис уялга абанан байбал, тэрэнэ 500 граммаар үлүүлэн дүүргэжэ, хамтадаа 17 центнер 20 килограмм эрхим шанартай нарин нооһо. Эхэ оролдоо тушаалан байна. Ингэжэ Лениной партин гэшүүн Самбу Сойжинов агуу багшынгаа алдарт ойи жэлдэ эрхим амжалта туйлажа, хоншон нэрэсэ аймаг, республика соогоо суурхуула. Габшагай һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө В. И. Лениной ойн байрай «Шэнэ габшата ажалай түлөө» гэһэн медалаар шагнагдаһан байна.

Хонин ажалдаа «тарилган үеде» — искуственна үрэгжүүлгын үеде Самбу Найдановичтай уулзаһан туладаа тэрэ шухала хүдэлмэриһеи хонирхободмай:

— Хоёр хоногой саада тээ бүхэ хонидо үрэгжүүлжэ дүүргэбэ. Энэ хүдэлмэриһеи хорм гаран хонг соо үргэлжэбэ һэн. Январь — февраль нарануудта үрэг дүнгын үзэгдэхэ юм бээ, — гэжэ тоб байса харуусаа бэлэй.

Анагай совхозой эрхим хонидоһой нэгэн нухэр Сойжинов энэ жэлэй үбэлжэлдэ эргэнһе эхилжэ һайнаар бэлдэ, халсаа хорёбо, хонидоһогоо байра халса сагтан заһабарилла. Отарын хонидоһой хүсөөр 230 гаран центнер һайн шанартай үблэн бэлдэхэдэ.

— Үбэлжэлгээ һайнаар үнгэрэхын түлөө бүхэ шадалаараа оролдохон. Энэ жэлдэһеи үсөөн бэшэ хурьга абажа, бүтэһеи томо болгохо зорилготой. Энэ хадаа болохоёо байгаа партин ХХIV сьездыс бэлдэ минни бэлдэ болохо юм,— гэжэ хэлэбэ, тэрэ хөөрөөгөө дүүргэбэ һэн.

КПСС-эй Хорин райкомой гэшүүн Самбу Найданович Сойжиновтой уулзажа, хөөрөлдөд байхадэ, саһанхи ажал хүдэлмэриһеи эрхим амжалта, ажабайдалдэһэн эхэ жаргал хүсэхэ болдо түрөө һэн.

Б. ВАНЧИКОВ.

Улаан-Удын судна бүтээлгын заводой механик мунис ажалай ударник Анатолий Федоров дэлмэридөө эрхим амжалта туйлана. Энэ нүдү бинингаа табан жэлэй түсэбэ болзорһоон үрэгжэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Федоров. Д. БАЛДАНОВАЙ

ЭМХИТЭЙГЭЭ ЭХИЛЭЭ

Хүдөө нотагуудай партина организацинуудта хүралсалтай түрүүшын хэсэлнүүд аямаар үншөөр асуудалаар манай корреспондент хэдэ хэдэн хүнүүдэй байһа. Тэдэнэй харюу дорө үгтэнэ.

И. А. Ербанов, партин Сөлэнгын райкомой агитац ба пропагандин талгае даагша: «Аймагайманай партина бүхэ организацинуудта политическэ хүралсалтай хэсэлнүүд эмхитэйгээр үнгэрөө. Дүй дүршэл эхэтэй пропагандинтар хэсэлнүүдэс хүтэлбэрлэдэг томилоодо. Хэсэлнүүдэй болохоһоо хооло урид аймагай пропагандинтарай семинарнууд үнгэрэгдэһэн, тэдэ семинарнууд дээрэ политическэ хүралсалтай хэсэлнүүдэс үншөөр табигдаһан зорилгонууд тодорхойлодо һэн. Политическэ хүралсалтай түрүүшын хэсэлнүүд пропагандинтарай һайн бэлдэхэтэй байһанис харуулаба. Жэзгээлхэдэ, Загастайн дунда хүргүүлгын багша, пропагандист Б. Б. Пурбуев Лениной нэрэмжэтэ колхозой түбэ түрүүшын хэсэлнүүд үншөөр 39 хүнэй 38 хүнийн байһа. Тэрэ хэсэлд дээрэ пропагандинт нухэр Пурбуев В. И. Лениной түрэнөөр 100 жэлэй ойн байрай суглаан дээрэ «Лениной хэрэг оршон мандала, илан дэлгэрнэ» гэһэн элдхэл хэл тухай хонирхолтой хөөрөлдөө хэсэ зуураа, нутагай ажабайдалаа олон жэһэнүүдэс абажа дурдаа. Шагнаһал хэсэлнүүд эсэстэ олон асуудалнуудыс табижа, хүсэл харюу абаа.

КПСС-эй райкомой инструктор В. Р. Аюшев, колхозой партикомой секретарь А. А. Бамбаров хэсэлдэн байлсажа, үндэр сөгнэлтэ үгөө. Тэрэнһе гадуур политическэ хүралсалтай түрүүшын хэсэлнүүдэй дүнгүүд тэдэ КПСС-эй Сэлэнгын райкомой дээрэ эрхэ нэмдэ хэлсэгдэһэн.

Цырендоржиев Е. К. эй Загарайн райкомой дэлгэш: Аймагай колхоз, хүргүүлнүүд, эмхит болон предпринимай молшуудай политическэ һайнаар эхилбэ. Тэдэ хонин дунда хүргүүлгын рүүшын хэсэлнүүд хонирхолтойг үншөөр тэдэн дунда хүргүүлгын жүүлгын хүдэлмэри багша Г. С. Безруков хонин дунда хүргүүлгын багша В. И. Пурбуев пропагандистар шэсэлдэ РКСС-эй Ш. В. И. Лениной хэсэлнүүд шухалай Союзуудай гэгээн статья шухалай Пропагандистар залуушуудай хүдэлмэри мүн лэ хөөрөө. Энэ хүргүүлгидэ 3 кружка дэнхэй. Ахалгаштэ 150 гаран хүргүүлгын хүралсалтай хэсэлнүүд рүүшын хэсэлнүүд эмхитэйгээр энэ гүй эмхитэйгээр Лениной түрэнөөр энэ ойн байрай суглаан хэр Л. И. Брежнев партикомой млан дэлгэрнэ гэһэн удаахи хэсэлд дээрэ байһа.

РАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

БЭШҮҮР. КПСС-эй райкомой пленум болобо, тэрэн дээрэ эмхидхэлэй асуудал харагдаба. Нухэр А. К. Калашниковой ондоо хүдэлмэридэ оронтойн дашармадуулан, тэрэни партин райкомой нэгэдэхэ секретарин уялгаһаа сүлөөлжэ гэжэ пленум шиндхэжэ. КПСС-эй райкомой нэгэдэхэ секретаряй нухэр А. В. ПЛАСТИНИН һунгагдаба. Тэрэ урда тэһи аймгүсэдкомой хүдөө ажахын управленин начальнигаар худалжэ байһан.

Пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүндэ кандидат, республикын Министруудай Советэй Түрүүлгын нэгэдэхэ орголго нухэр В. И. Дубровский хабаадалса.

А. ДАШИВ, КПСС-эй райкомой инструктор.

ГАБШАГАЙ АЖАЛАЙ ҮРЭ ДҮН ФОТОРЕПОРТАЖ

Улаан-Удын Лениной орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой кузнецнэ цехэй Наталья Леонтьевна Рудкинагай хүтэлбэридалдэ коммунист ажалай бригада КПСС-эй ХХIV сьездын хүндлэлдэ абанан социалис уялгаһаа амжалтаһай дүүргэнэ. Энэ бригадын гэшүүд ажалай бүтээһе дээшэлүүлхэ талаар һайн үрэ дүн туйлаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: бригадын түрүү хүдэлмэриһэн Елизавета Ивановна Проничева (дээдэ зурагта). Коммунист ажалай ударник Любовь Захаровна Данцаранова.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

МЭРГЭЖЭЛТҮН ЗҮБШЭЛ

ХАРТААБХА ЯАЖА ХАДАГАЛХАБ?

Хартаабхын үндэр баян ургаса абаха гэжэ гансаһе тэрэнис табиһан газарай үрэгжэлтэйһөө болоно бэшэ, харин таригданаһан үрэгжэ хурганшан шанарһаа мүн лэ бага башээр дундаһана байһа. «Мүү үрэгжэһөө һайн ургаса хүлээлтэйгэй» гэжэ хэлсэдэг. Энэ ёһоорол зүб. Тээд хурганшан хартаабха манай ажахын нүүдтэ хэр зүбөөр, шанар һайштайгаар хадагалалдана гэһэнэ.

Хартаабхын үрэгжэн соо 74 процентин улан, бөһөншын хуурай болонд байдаг. Энэ крахмал, саахар, белогуд болон элдэб органическа ба минеральна болонд ороһоно. Улаар ба элдэб шэмтэ тэжээлэй болонд ороһон элдэб дээрнэһэн хартаабхын үрэгжэн соо элдэб жэжэ бактеринүүд сугтаржа, тэрэнис уха түргэн гутадаг. Бактеринүүд эхэн хэдэдэ хартаабхын хальһанай гэмтэдэһэн газараар сугтардаг.

Харин хальһань гэмтэһэнэй хартаабха суглуулаха арга үншөөр олодогүй байһаар. Юуб гэхэдэ, манай эндэһи байһаалин уларилһаа дуудыдажа, хартаабха хүсэд эдэһэнгүй, үнжэһэн хальһанай байхадэа хургандала ха юм.

Үрэгжэнэй хартаабхыс хадагалалда томошууһын шалжа, һайса сөрбөржэ, хатагдаһан байрда

адхаха шухала. Хурганшан хартаабха хадагалалда гурбан үе илгадаг: эдэһэлгын үе; хүгжэхэс болһон үе; нодохонүүдэһи ургамэ эхилжэ үе.

Нэгэдэхэ үеһе ондоогоор эмшэлгын үе гэжэ нэрлэдэг. Энэ үе 15—30 хонг соо үргэлжэлнэ. Энэ үе соо хартаабха эдэһэжэ, шархануудын эдэһэнэ. Тимэһе хартаабха хадагалһан байра хооо хаалхитуулагдажа, досоонь 16—20 градус дулаан, агаарын 85—95 процент шигтэй байрда байлгахадэ таарамагтай. Байрань 2—4 градуснаа хүйтэн болоо һаа, хартаабха саахарай амта орожо, меландон гэжэ харбартар үнгэртэй болс бии болоод, шанарын муудаха байна. Харин 2—4 градуснаа дулаан болгожорхёо һаа, хартаабха эртүүр ургажэ эхилэхэ байна. Мүн хартаабхын шэмэ шүнгэһинь шэргэжэ, эдэһинь шүнгэрээд, шөгнүүрһыньс хорошохо бшуу.

Манай ажахынүүдта таригдадаг хартаабхын сортнуудай олонхын харбар дулаарха үеэр гу, али бүри эртэһе гурбадахи үеһе ороно. Тимэһе үбэлэй хадаһаа хойшо хартаабха хадагалһан байра сооһи температурэ 1—3 градус хүрэтэр хүйтэн болгохо байна. Тимэһе хартаабха түргэн ургасгүй, шанараһыс гэсэгүй байдаг.

Зүб аргаар үрэгжэһэн хартаабха хадагалжа шадаһан ажахынүүд лэ үндэр ургаса абаха ха юм.

А. НАЗАРОВ, хүдөө ажахын эрдэмтэй кандидат.

СЪЕЗДНЭЭ СЪЕЗД ХҮРЭТЭР

СОВЕТ АРАДА

1917 оной июнь нара. Россияда Февралдин буржуазно-демократическа революцион боллоһор гурба нара үлүүтэй сэг үнгэрөөд байба. Тэрэнэй гол асуудалнууд — амгалан байдал, газар, талха тарьян тухай асуудалнууд — шиндхэдэгүй үлэһэн юм. Тимэ үеде Бүхэроссин Советүүдэй I сьезд болоһон. Засаг гартаа абаһа шадхаар политическэ парти мүнөө Россияда үгэ гээд меньшевигүүдэй удамаршадай мэгэн сьезд дээрэ хөлөһөн байгаа. «Бини гээд харюусанаб» гэһэн В. И. Лениной үгэнүүд дорюон шангаар, арасаһагүй тодоор зал соо сурятан дулдаа. Засагыс мэнэ гэнээрһе, гартаа бүрин абаһаар большевигүүд бэлэн байна гэжэ Владимир Ильич нэмэн мэдүүлэбэ һэн.

Хүдэлмэриһэн ангийн илалтыс, шэнэ общество амжалтатгайгаар байгуулгыс Коммунистуудай партин хангажа шадаха байһанада Лениной тигэжэ зүб этгэгэһеи түүхэ бүрин батаала. Коммунист парти Агууехэ Октябрьдин социалис революциһаа хойшо Совет орон доторхи ударидагы парти болоо. Энэ партин хүтэлбэриһэн СССР-тэ социализм байгуулагдаа, совет обшествен мораль-политическэ нэгэдэл бүрнлэһэн батажаа.

Лениной эмхидхэн байгуулаһан КПСС — пролетаридай парти, хүдэлмэриһэн ангийн түрүү отряд, социализмын илахатай хамта — бүхэ совет арадай манлай болоо. Партин үеһа хүндэтэй, тон этгэлтэй байһан дээрнэһе совет хүмүүд тэрэнтэй суртал бодолой, эмхидхэлэй талаар ажабайдалаа холбоһыс эрмэлздэг.

Урдаһан арадай гүн далайн дуналтай Лениной жэшэдэг байһан Коммунист парти мүнөө олонхитын парти болоо. СССР-эй 18-тай, мүн дэһэншын наһатай арба нэгэн гражданин бүхэнэй нэгэниһеи партин эргэдэ ороһон. КПСС-эй арбан дурбон миллион гэшүүдхэ бүридлэгшэ хүсэн түгэс энэ отряд түрүү хүдэлмэриһэн, колхознигүүд болон интеллигентнүүдэс нэгдүүлэбэ.

Партиной олонхитын бүхэ эмхитүүдэс элсүүлэн жагсаһаа гол хүсэн, бүхэ совет арадай хамтын оюун бодол болонхой аюулгүй хэнэ. Тимэһеи хамта, КПСС гэһеи оорыншын парти шэнжэ шанараар хүдэлмэриһэн ангийн парти заида үлэс. Уставай ёһоор, партин эргэдэ орохо гурим бултада адн.

социальна байдалһан дундадаггүй байна. Дайсан харша ангинуудгүй, бүхэ социальна бүлэгүүдэй нэгэдэлэй хангагдаһан обшество дотор ондоо байха арганыгуй. Зүгөөр совет обшествен эгээн эмхидхэжэ, эгээн түрүү анги болгошо хүдэлмэриһэн анги коммунизм байгуулгын үеде хүтэлбэрлэхэ үргэжэ дүүргэдэ заида үлэс. Тимэһеи хамгай түрүүндэ эрхим шударгыс хүдэлмэриһеи абаһа, өөрингөө ээргэ бүридүүлхэс эрмэлздэг. Энэ талаарһа абаһа үзэбэл, Советскэ Союдай Коммунист партин ангийн шэнжэ шанарын мүнөөһе үлэхэй байна.

Нэгэ партин залаан ударидадаг политическэ ёһо гурим СССР-тэ тогтонхой мэдэжэ. Энэни демократин гол ёһо эдэһэн абадаг гэжэ буржуазна номлолод тоолодог. Зүгөөр, тимэ баталамжануудай үндэһэй байһанда үнэмшэхын тула түүхын баримтануудыс һануулаха хэрэгтэй болоо ха.

Россияда Октябрьдин революцион илаһачай һүүлээр хэдэн парти — меньшевигүүдэй, эсеринүүдэй ба бусад партинууд — бин байһан. Зүүнэй эсеринүүд (1918 оной июль хүрэтэр) Советскэ правительствын бүридэлдэһе оролсодог байһан. Гэхэ зуура, тэдэ бүхэ партинууд революцида харша замда шууд ороод, хүдэлмэриһэн ба таряшадай засагыс мэдэжэ хэл арасан байгаа. Харилсаатайгаар худалдэхэ тухай большевигүүдэй дуралгалыс буруушаагаад, тэдэнэр Совет засагта али болохоор хоро хүргэжэ ороо һэн. Тимэһеи совет арад тэдэни политическэ хэрэгүүдхэ зысуулан холдуулаад, Коммунистуудай партине дагаа бэлэй. Тимэ болохолоороо, СССР-тэ нэгэ партин залаан ударидадаг гурим ямар нэгэн предпретор гу, али тогтоолоор зорюута байгуулагдаа бэшэ, харин түүхын хугжэлтөөр тодорһон байна.

Обшество политическэ талаарһи хүтэлбэриг ажал аюулгынгаа гол хубинь гэжэ КПСС тоолоно. Тимэ хүтэлбэри бэлдүүлхэдэ, гурэнэй ба нитын эмхитүүдэс албадан захирдаггүй, тэдэнэй орондо хүдэлдэггүй, үргэжэдэ худалдаггүй. Обшество, гурэн болон үйлдэбэри хүтэлбэрлэхэ арга хэрэгсэлнүүд бүхэ арадай гарта байдаг. Энэ хадаа алашадай депутатудай Советүүдэй хоёр миллион хүнтэй депутатуд, 25 миллион шахуу эдэбхитэй, үйлдэбэрин сэг үргэжын зүблэнүүд

тэ хабаададаг таба миллион үлүүтэ элдэб нитын эмхитүүдэй хэдэн миллион гэшүүд болоно бшуу. Гуртын эмхитүүдэй гол зорилгонууд совет обшествен жэжэһын харса донэй ажал аюулгыс таарадууһа эх ашаг үрэ туйлаха, гурэн бүхэ механизмада соёл сурталыс кэ һайн нүлөө үзүүлэхэ гэжэ мүнэ гэ болоно гэжэ КПСС тоолоно.

Марксистско-ленинскэ теорине гэгдэ туладаа КПСС-эй политикэ Теорин, нитын хуржэлтын жэжэ мөһон мэдэлгэ түүхын юрэнхэ мүнөө сэгнэхэ, тэрэнэй гол шалтгаан харахадан, тэмсэлэй үзэл бодолондэар олонхитыс ээсбэлгэхэ хэрэгтэй туйлана.

Политическэ засагыс хүдэлмэриһэн ээһэн абаһанай һүүлээр коммунизмын илахын тулада ажалдалта шиндхэхы удаа шанартай болһон хүтэлбэри болдогдог. Коммунист экономийн, социалис үйлдэбэриһэн асуудалнуудыс түрүүшын ээһэнэ инартайда тоолоно. Бүхэ социализм хүндэһе һуури болгошо промьса сасһадан хууригөөлдэ, тэрэнэй үе үе эхэтэй хүдөө ажахы байгуулаһа вет арадай хүсэлтгыс шууд зорюу мунис партиной элитэ эхэ амт туйлаа. Мэһэнь, СССР-эй протистин бүхэ продукцияс 1913 онд суулаб, 90 шахуу дахин нэмэ. И Совет гүрэнэй тогтоһонхо хойшо лэй хори шахуу жэлэһинь багдан байлаануудта, арадай ажахыс зорюулагдаһан хараада абаха хүрэгү болонхой.

Ленинскэ кооперативна түсөбө совет хүдөө нотаг социализм ёһорд хубилгадаа. Томо, ошонхойн ашаг үрэ эхэтэй ажахынууд — мүн соо, совхозууд таряшадта коммунистуу болонхой.

Ороной национальна олзо дон онойхотой асуудал, 1970 ондо үргэжэ нэмэ. Энэни мүнүгдэнэ олоодо, 80 миллиард үлүүтэй түлөө 1954 ондо СССР-эй бүхэ национальды шэнэ лэ байһан юм.

